Batu
Causerie, débat, conversation

Chaque « conversation » (**Batu**) correspond à chacune des leçons (**jannde**) du livre d'apprentissage de lecture fulfulde (**Siigire fulfulde**)

Dewtere tinndinirde jannginoo ley batuuji jannde arandeere

Partie I

Batu/conversations 1 à 16

Voir : **Sigiire fulfulde - Partie I** – Jannde/Leçons 1 à 16

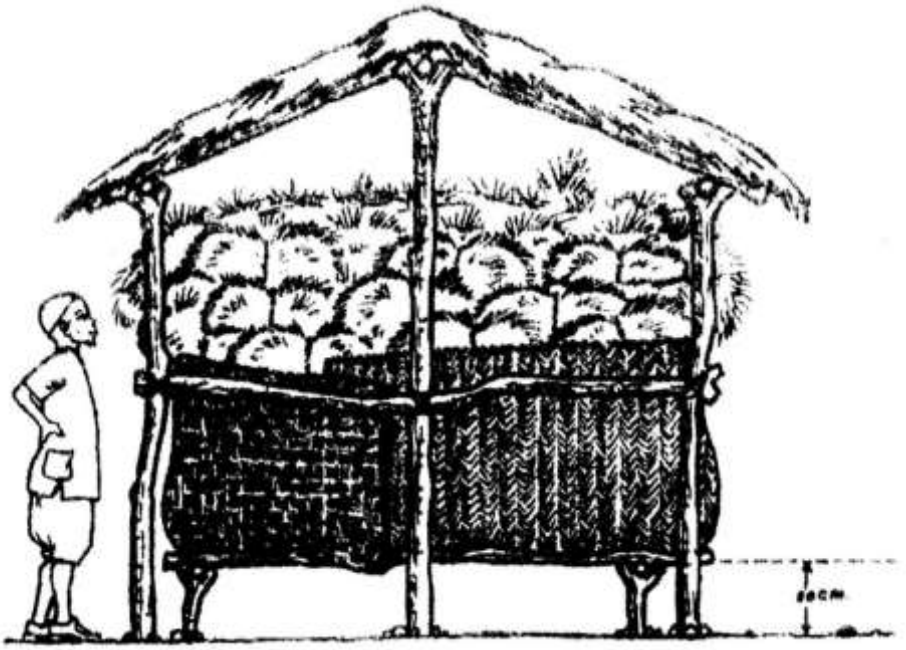

Miiliido winndi : Ousmane BOLY

Wuurtinde ɗereeji e saakude :

SEDELAN
Service d'Edition en Langues Nationales
Koudougou, Burkina Faso
et
pour voir d'autres textes en fulfulde dans
BurkinaDoc de Mil'Ecole : Textes en Fulfulde

Naatirka

Nde dewtere winndaakaa faa wallita ngolliroobe dewtere sigiire heyre.

Ammaa jannginoowo ngolliroowo nde fu na haani faama ke laabi batu ɗii kaa mbattitaaki ammaa batuuji goɗɗi na ndaɓɓiɗi faa toɓɓe muɓɓen keewtaay jeegom. De ɗuum fu hata so jannginoowo jokki laabi jannginirɗi haalaaji finaatawaa fu, tawan nde tiiɗaa gollirde. Caggan ɗuum wo nde dewtere batuuji heyre waɗaande faa ɗowta dewtere sigiire heyre, na waawi tawree nokkuuje keewɗe kaanuɗe saate.

Ndelle wo anon jannginoobe nji 'oyta ɗo nde saate, dartineede ɓeydeede maa ɓuyteede de kollon.

Ammaa sigiire nde SEDELAN wallitii nde, wo sigiire haaldoore e maroobe e banngal golleeji mardi kesi heɓee hokkee maroobe janngoobe fulfulde. Miɗen miila kayre du nde laytoto wootere e dewte ballooje haaloobe fulfulde faa ko heyɗi tawee ley dewte fulfulde e ko ɓuri fu banngal mardi.

Batu 1 - Jannde 1

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 2)

En miccitoo batu men paltiiɗo

1. Batu men hannde hollan : kaɓɓondiral ndemri e mardi

Golleeji ɗile mbuurni burkinaaɓe ? Ɗile ɓuri saahaade ley golleeji ɗiin fu?

Ɗume birgi nafirta nguru leydi ? Noy birgi heɓirtee? Feeti birgi ɗume daabaaji nafata katin ? Caggan tayre ɗume laatotoo nyaamdu daabaaji? (Ɏommbe haako nyebbe, haako sunkaaje...)

2. Hakkilande baantondiral ndemri e mardi

Si nii ndemri e mardi wo mbaantodiran (ittude waannde banndum), haanaa ko ɗi ponndidee? KO saabii? Yalla kaɓɓondial ndemri e mardi na wadda riiku leydi? Ko saabii ?

3. filaade dabareeji nafooji

Dabareeji ɗile mbaawi waɗeede faa kaɓɓondiral ndemri e mardi nafa ɓiɓɓe Burkina ? So maroobe e remoobe keewaa anndall banngal golle maɓɓe noy golle oon wa 'ata ? Ko saabi ? Ɗume saabotoo kaɓe hakkunde remoobe e maroobe ? Ɗume waɗetee de ɗeen kaɓe ɓuytoo ?

4 Cumnal (konngol timminirgol batu)

Ɗume waawi jogiteede ley batu oo fu ? **(ndaroɗen faa nafaa heɓee e kaɓɓondiral ndemri e mardi)**

5 Batu garoowo jaango : Faamude na 'i kokkooji kosam.

6 konngol omtirgol jannde : Ndemri e mardi kam woni semmbe jawdi Burkina faaso.

Batu 2 - Jannde 2

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 4)

En miccitoo batu men paltiido

1 batu men hannde haalanan en haala : faamude na 'i kok-kooji kosam

Maroobe na kaani wadtude hakkillooji mubben e no na 'i ko-saaji kebirtee. Ko saabi de maroobe na kaani kakkilande dii ? Na 'i duddi na mbaawi mareede katin ndagu no arande ? Ko saabii de waawaaka ? (ladde hantoke yimbe e jamde kee-wii)

2 filaade daliiji faa na' i kosaaji kebee :

Nagge fu waawi tawreede kosam keewdam? Ko saabi de maroobe na mbi 'a nagge maaniiwe wo daakaale? Dile na 'i mbaawi hokkude kosam (guudaali)? Liitiraaji kosam foti di kokkata nyannde fu?

Saddaaji dile ngoni e hebugon na 'i kosaaji ? Toy di mbaawi hebeede ?

Dabareeji dile maroobe kaani adude faa keba diin na 'i ? so maroowo na jogii na ' i duddi de ko buri duudude e majji fu wo daakaali noy o haani wadude ? ko saabi ?

3 cumnal (konngol timminirgol batu) :

Dume mbaawden jogitaade tawee batu men oo naati doon ? (ngaden no ngadeten faa keben na'i kosaaji de ceeden e daakaali)

4 batu garoowo jaango : maroowo tewtoowo kosam. Gooto fu tinnoo miilo dume jaabotoo jaango so en ngarii batu oo.

5 konngol omtirgol jannde : Gudaali wo nagge kosaaye lobbe

Batu 3 - Jannde 3

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 6)

En miccitoo batu men paltiido

1 Batu men hannde haalan haala : maroowo tewtoowo kosam

Ko taykidon noy nguurndam maroowo tewtoowo kosam worri ? ɗume o waawi heɓude ley kosam ? maroowo tewtoowo kosam na hawrondini keɓan kibɓungan saabe o tawrete buudi kosam, o tawrete birgi, ɓibɓe na 'i lobbi e na 'i lobbi.

2 Kaɓɓu ko 'uuji banngal marde tewta kosam

E batuuji men paltiidi en kaalii haala saɗɗaaji ngondi subagon na 'i kosaaji. So nagge nyaamaay haari, yaraay ɗomɗiti na hokka kosam naa ? Toy nyaamdu na 'i kosaaji heɓetee ? wakkati moy haani tewteede ?

Tiiɗugon nyaamdu na' i e resude huɗo illa ko yooraay wo ko wallata maroowo tewtoowo kosam faa ɓeyɗi makko kaara ndunngu e keeɗu fu. To huɗo koon resetee na yaafi naa ?

Ndelle sey nagge ɓeynge ngeen filanee huɗo lobbo resee illa yaamnde, nyaamduuji tirintinooji du pilee hono (duubu, sooja ...)

3 filaade dabareeji lobbi banngal na 'i kosaaji

En anndi kee wanaa nagge heɓaange fu won kosaaye. Sey cuboɗen na 'i kosaaji ley siiji na 'i faa annditen ɓurudi hokkude kosam.

E banngan filagon dabareeji lobbi faa kosam heɓee ɗume mbaawɗen waɗande ko 'e meeɗen tawee en ndoomaay goɗɗo walla en ? ko saabi ? ɗume won en mbaawaa sey mballeɗen ? ko saabii ?

4 Yaajinbingon (timmoode batu)

Ɗume mbaawɗen jogitaade tawee batu men fu naatii ɗoon ? faa maroowo tewtoowo kosam heɓa kosam keewɗam e tinujam, sey o mara kosaaye de o haarna ɗum o ɗomɗintina ɗum.

5 Batu garoowo jaango : weltaare ɓaade maroobe

6 konngol omtirgol jannde : maroowo tewtoowo kosam wo maroowo jom nguurndam lobbam.

Batu 4 - Jannde 4

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 8)

En miccitoo batu men paltiiɗo

1. Batu men hannde wardan : weltaare ɓaade maroobe

Si nii daabaaji na mboodi ɗume tayketee ley ɓaade maroowo ? ko saabii ? Ndelle na haani kakkilanen daabaaji men. Ɗume ngaɗeten faa daabaaji men mbooɗaa de ngaddana en weltaare ? Si nii en cuɓaaki ko mareten, en maran faa ɗuuɗa dey en mbeltataako sabo en tawan daabaaji men mbelaa yi 'ude.

2. Saɗɗaaji ngondi e margon daabaaji

Paamen ke daabaaji na kaani keɓude nokku keyuɗo. Yalla nokkuuje na keddii na njaaji faa keya daabaaji no haaniri ? Noy waɗetee ndelle ? Sey maroowo fu mara ko foti e semmbe muuɗum ; noon waɗata de o waawa moyyinde daabaaji makko.

3. Yajinbinde (konngol ommbirgol batu) : nafaa maroowo na habɓondiri e mboodirka daabaaji muuɗum. Ngaɗen no ngaɗeten fu faa daabaaji men mbooɗa.

4. Batu garoowo jaango : mardi njeebaandi

5. konngol omtirgol jannde : mboodirka daabaaji, yo weltaare mawɓe e sukaaɓe wuro.

Batu 5 - Jannde 5

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 10)

En miccitoo batu men paltiido

1. Batu men hannde wardan : yeebaade mardi

Maroowo njeebiido daabaaji mum noy nga' a ta? Ko saabi? So nii haybataa daabaaji mum, wadaay hiinngo e majji noy won sifa majji?

2. Tiidormaaji ngondi e yeebaare daabaaji :

Daabaaji njeebaadi tawete na njolbi, di pooyan, di laytoto pamdudi nafaa sabo di keewaa coggu so en muuyi sonnude di. ko buri heewde batte yolbere majji di njiiloto faa di tewta nyaamdu, dey ley yiilnde majji na waawi laytoo sabaabu di mbonnowa giney goddo. Duum laytoo tiidorma feereejo.

3. Daliiliiji gadeteedi faa buyta tiidorma ngondo e yeebaare daabaaji faddee :

Daliiliiji dile mbaawden wadude fati njeebooden daabaaji men ? (En mbaawii wa 'ude hudo ndesanen di)

En kawjoto di nyaamnen di illa rafo somnaay di, illa di mbonnowaay giney tanaabe meeden.

4. Yajinbinde : yeebaade daabaaji wo aawude tiidorma ley wuro. ngaden daliili no daabaaji ndeenoroo.

5. Batu garoowo jaango : riiku leydi.

6. Konngol omtirgol jannde : faa faa faado faatii.

En miccitoo batu men paltiiɗo

1. Batu men haande hooran miilomen e riiku leydi

Moy en nyaamata ko remoobe ittata na conna ?

Ɓe nganaa remoobe hono :

Golloobe ley birooji,

Golloobe ley baylitirɗi

Dogginoobe masinaaji…

Ɓeya nawtortoo golleeji ɓe ndemataa ?

Remoobe njahoobe to lokotoroobe faa cawrowoo, remoobe njahoobe to jaagotoobe faa cooda : paɗe kolte, rajooji kee-keeji e kaɓatire goɗɗe.

Ɓe nganaa remoobe ɓe du cubii gollal gonngan dey na njaha to lokotoroobe na cawroowo,

ɓee na cooda nguurey hono noon e banndum yaade.

2 Hakkilande tiiɗormaaji

Nii niya leydi men du soodan yaasin kulleeje ɗe en ngalaa ndagu petrol, masinaaji fittillaaji (lampaaji) …

So wanaa leydi men heɓa ceede dey sooda ko walaa. Noy ceede ɗeen le hemretee ? Leydi men sonnanan leyɗe janane ko jogii de ɗeen leyɗe njogaaki : ndagu Gana maa Kodwaare walaa na 'i ɗuɗɗi. si Burkina sonnaniiɓe na' i, baali, be 'i e ko heddii faa ɗuuɗi nii ndeen heɓan buuɗi sooda ko walaa ley leydi men.

Ɓeydagol golle e moyyere mum ngaddan ɓeydagol keɓal, waawande hoore mum e danyude e riiku leydi.

Sabu nde ɓeydoriɗen keɓan fu, en mbaawan nyaamnude wu-ro men dey keddoroɗen ko njahden luumo. Ɓe ndemataa du keɓan ko cooda nyaama kam en du ngaɗan giney keewɗi mballita en e dartaade. Sabu ɓeydagol keɓal walli leydi e humtude haajuuji ɓiɓɓe mum , de wurtina ndimu ndemri, mar-di e nyeenyal njanandi, yaasin ndu waddana en ko en ngalaa.

3 Suɓagol : riiku leydi wo haaju Burkinaaɓe fu.

4 Batu garoowo jaango : hawju laamu cenndaaɗo

5 konngol omtirgol jannde : moyyere leydi men wo nafaa ɓiɓɓe Burkina faso.

Batu 7 - Jannde 7

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 14)

En miccitoo batu men paltiiɗo.

1 Batu men hannde waardan dow : noy ngaɗeten dey komin yaha yeeso.

Darja hawju janndeeji faa keɓen paamen gollidan ngonngan hakkunde golle laamaaɓe e hawjiiɓe laamu, golleeji konseye en faro yirwere nguurndam laamaaɓe. So nii laamiiɓe suɓaaɓe ley gure e laamaaɓe na ngollida, tawee gooto fu na jogii ɓeernde laaɓunde e golle ko jey waɗde e ko haani waɗde. Nden potal tawee dey saaboo komin yaara yeeso.

2 Golle ɗey njeyuɗen gullude gadin ?

Saɗɗaaji ngoni ley hawju komin wo ɗile ? ɓele en njey ittude ɗi ? anen tan ittata ɗi, ɗi kala ? ko saabi ?

3 konngol ommbirgol batu : en fu, kawriten ngollen faa komin men yirwa.

4 Batu garoowo jaango : noy maroowo waɗata de taa daa-baaji mum njolba keeɗu.

5 konngol omtirgol jannde : hawju laamu cenndaaɗo na nafa en.

Batu 8 - Jannde 8

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 16)

En miccitoo batu men paltiiɗo

1 Batu men hannde warde : noy ngaɗeten taa daabaaji men njolba keeɗu.

En kaali ko faltii kee mboodirka daabaaji yo weltaare wuro maroobe. Ndelle yolbere daabaaji wo cunu maroowo. Wakka-ti moy daabaaji njolbata ? ko saabii ?

Si daabaaji njolbi ɓele en comata ?

Arande ceeɗuuji njuutaa, yohoole na toɓa faa yottoo lebbi ɗuɗɗi, maroobe kawrataa kaɓɓu ko 'u nyaamdu daabaaji. Ammaa hannde ɗuum kaa waylitoke.

2 Filaade daliiliiji no nyaamdu daabaaji resiree :

En anndi won wakkati mo huɗo heewi e nokkuuje fu ; tawee maroowo fu na waawi wa 'ude ko resana daabaaji muuɗum.

Wakkati moy maroowo haani daɓude no waɗata faa resana daabaaji mum huɗo ? ko saabi ? so wanaa maroowo tewta ɗo huɗo koon resetee illa wakkati wa 'ugon huɗo koon hew-taay (keeɗu haani dande huɗo nyiɓee).

So nii maroowo nyiɓiii danki muuɗum huɗo illa keeɗu, ɗume haani daranaade katin ? (giney gollirɗi, tewtude anndal golle e no golle oon hawjortee).

3 Ya 'ajinbinde : no waɗatee dey taa daabaaji men njolba ceeɗu sey ndaben no ndesiranen huɗo illa wakkati na heddii.

4 Batu garoowo jaango : nyaamnude daabaaji huɗo resanoo-ko yaamnde.

5 konngol omtirgol jannde : Yero na yamitoo ko resanta daa-baaji muuɗum keeɗu.

Batu 9 - Jannde 9

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 18)

En miccitoo batu men paltiiɗo

1 Batu hanndeejo wardan : nyaamnude daabaaji keeɗu

Taykaade : enen maroobe eɗen mara daabaaji ceeɗu. de noy mardetee le ? daabaaji nduree ley ladde na mbaancoo ? En ndesanii-no daabaaji men huɗo ? noy kaanɗen nyaamnirde koon huɗo ? paamen ke daabaa fu na wodi ko jey nyaamude ley nyalaande e ko jey yarude ndiyam de hiɓɓina haaju mum. keeɗu na juuti so nii en paamaay no haani nyaamnireede huɗo meeɗen koon ko bonata ɓuroyta heewde.

2 Tiiɗormaaji margol keeɗu

En anndi keeɗu daabaaji na tampa. Ko saabii ? Ndelle sey nii paamen ke so hawju nyaamnugon men daabaaji men ngoon wooɗaay fu, comndi men ndii rewii ɓolum. Sabo huɗo ko ndesunoɗen koon halkan illa wakkati na heddii na juuti.

3 Dabareeji lobbi ɗi kaanuɗen dabude :

ɓaa nii en ndesanii daabaaji men huɗo ɗume woni ko kaanuɗen hakkillande, wo noy ko hawjortee . so hawju makko wooɗaay ɗume hewtotoo en ? ko saabii ? Ndelle en tewtan faamude ko ndaaba fu jey nyaamude nyannde fu. En tewtan etirɗe nyaamdu nduun fati kokken de tawee en anndaa alka-dara ko kokkuɗen noy foti.

4 Konngol ommbirgol batu : kawjoɗen nyaamdu daabaaji keeɗu faa mballiten ɗi.

5 Batu garoowo : En ngartan faa hannde e haarande daabaaji

6 Konngol omtirgol jannde : nyaamnude nagge wo nafaa ma-roowo wo ŋari muuɗum.

Batu 10 - Jannde 10

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 20)

En miccitoo batu paltiiɗo

1 Batu men hannde wartan : e haarannde daabaaji

En anndi daabaaji kaaruɗi kam en woni ndimooji law, kam woni ndimooji ko woodi. So en cottii ndaaba paydo fay so duubi makko ɗuuɗaa en tawan imo wodi cottirgan. Ndelle daabaaji kaaruɗi ɓuri nafude e humtude maroobe. Maroowo cottuɗo daabaaji ɗiɗi pooyuɗi e maroowo cottuɗo daabaa gooto paydo moy e maɓɓe woni kedditortoodo ? ko saabii ?

2 Dabareeji nafooji :

Faa maroowo haarna daabaaji muuɗum, sey o mara ko foti semmeb makko. Si nii o marii ko ɓuri semmbe makko fu, aranen kaa o haarnataa; woodii daabaaji makko kasi e te 'etaade o de mbonnowa giney yimbe woɓbe. Moy tiiɗorma oon wartanta ndeen le? ko saabi ?

Ndelle maroowo fu na haani fonndude mardi kaddi baawɗe muuɗum. Noon waɗta de ndi nafa o ndi nafa suudu baaba tawa ndi torraay goɗɗo.

3 Konngol ommbirgol batu : faa kaarnen daabaaji men sey maren ko foti e semmbe meeɗen

4 Batu garoowo : fayde leɗɗe

5 konngol omtirgol jannde : nyaamnude nagge wo nafaa maroowo wo ŋari muuɗum.

Batu 11 - Jannde 11

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 22)

En miccitoo batu men paltiido

1 Batu men hannde ooran dow faydaaji ledde

Taykaade ke golleeji nguurndam men fu, e ledde yuurata.

Ledde kubbeten de ndefen, ledde nyibiten cuudi men, bobi men, joodorde men e ko heddii limtaaka. Ledde na nafa tagaado e daaba sanne. Moy anndi nafaaji goddi? Ide ngadana en dohgi, bibbe e haako majje en nyaaman, daa-

baaji men nyaaman, de paddoto leydi heefaade, henndu hefataa leydi.

2 Hakkilande iirtagon ladde :

Si mawdo wuro na itta weeti kala, nii gawri mum buytoto. Yaamnde waroore noy beembal ngal worroyta ? Ley lebbi seeda maa hitaande ngan laaban. Noon nii ladde du worri. Si ko ittetee dum wartirtaake nii ladde ndee laabiran seeda seeda faa nde fina nyannde gom, wo nde kollangal bolal. So ledde coppete de luttintaake, de buytoto faa do ladde laabi tal. Mawbe men aawaayno ledde de wadaay ladde hantoo. Duum wo ngoonga sabu be nawtortaako ledde ko heewi alla e yimbe du keewaanoo. Woodi ladde accete wilita, ummitoo kujje keewa. Ladde wulataake. Hannden en keewii en ngoliran ledde. Ndelle ladde hantoto sabo en ngolliran ledde, nguluuji e soppere mbaran ledde kujje du nyaaman de.

3 Filaade dabareeji nafooji : Si huunde fuu wadaaka fu ledde kantoto leydi keefiindi wadan. Bibbe men ndonataa. Noy huunde nde yoni wadeede ? ledde pamare ndeenee e yiite ; anndinenen hoddiibe men torra mo nguluuji ngaddata. En tinnoo taa kujje nduda, dey nduree. Ni mballirten ladde de ummitoo. Dum heyii naa ? Eden njey enen e bannjeere men, enndude gollidal.

4 Yajinbingol : ladde yo jawdi ndi njeyuden reenude.

5 Batu garoowo : golle komin

6 konngol omtirgol jannde : tinnoden e doomde ladde e tiiraade ledde.

Batu 12 - Jannde 12

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 24)

En miccitoo batu men paltiiɗo.

1 Batu men hannde waardan dow : noy ngaɗeten dey komin yaha yeeso.

Darja hawju janndeeji faa keɓen paamen gollidan ngonngan hakkunde golle laamaaɓe e hawjiiɓe laamu, golleeji konseye en faro yirwere nguurndam laamaaɓe. So nii laamiiɓe suɓaaɓe ley gure e laamaaɓe na ngollida, tawee gooto fu na jogii ɓeernde laaɓunde e golle ko jey waɗde e ko haani waɗde. Nden potal tawee dey saaboo komin yaara yeeso.

2 Golle ɗey njeyuɗen gullude gadin ?

Saɗɗaaji ɗile ngoni ley hawju komin wo ɗile ? ɓele en njey ittude ɗi ? anen tan ittata ɗi, ɗi kala ? ko saabi ?

3 Tiiɗormaaji ngondi e hawju komin :

So nii yimɓe komin paamaay ko njey waɗude ley komin ɗume taykete ? ko saabii ? fay so hoorebe komin golle muɓɓen wooɗaa ngam yimɓe laamaaɓe paamaay ko njey waɗude faa golle laamiiɓe dartoo nii, laamiiɓe duu mbaaawataa roontaade golleeji ɗiin fu.

4 konngol ommbirgol batu : en fu, kawriten ngollen faa komin men yirwa.

5 Batu garoowo jaango : gollidan.

6 konngol omtirgol jannde : komin fu na wondi e golle muuɗum. ɗume anen le ngaɗeten ley golle oon ?

Batu 13 - Jannde 13

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 26)

En miccitoo batu paltiido

1 Batu hannde wardan haala : nafaa gollidal

Taykaade pooli duudan de iida "golle juude didi buri newaade e yaawude illa e junngo wooto ' '. Neddo gooto waawaa bilude hippo suudu mum kam tan.

Limtee golleeji goddi faa hannde. diya woni nafakkaaji gollal kawrital ? gollal ngale buri yaawde ? Yimbe na mbaawi wadude golleeji mawdi naa ?

Ndeen yimbe buri waawude daranaade haajuuji mubben.

Fagguduuji ngadan tawta ko njeggitinden limtude.

2 Annditinde fayda gollal kawrital

Ndeya kawrital nafata ? Golle kebaado, keyyaado e wawtu : hawtube, rewrube dow gollal gootal de mon fu naata haaju mum.

Nde gollal ngan gasi fu : dagu waalde ballondiral : hawritinbe ndewran ngolla to gooto mubben ni njaha to gooto gatin : (ndemri, tayre wasugol bunndu, nyimngooji, tiiragol ledde..) boogu hawritinbe ndemowan ngesa gooto.

Waalde hawtube haajuuji : soodidinbe cogguuji buri wodde naa mono fu ? maa pida de conna coggu cubaangu.

Nde muuyden wadde goddum fu, miijoden ndaaren yalla kawrital gaynataa dum.

3 Yajinbingol : mballondiren ley golleeji men fu.

4 Batu garoowo : ekkitaade golleeji mardi kesi

5 konngol omtirgol jannde : juude didi bobtata conndi

Batu 14 - Jannde 14

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 28)

En miccitoo batu paltiido

1. Batu hannde hollan en : ekkitaade golleeji mardi kesi

En anndi ke adunaaru na waylo sey ngaɗen e hakkillo men ke golle mardi tilsi remane nyaamdu muuɗum. Ko saabii ? hannde jamaanu heewi yimɓe ɗuuɗi nokkuuje ɓilloke na tilsi e maroowo fu daba dabare no daabaaji mum ndeenore e rafooji keeɗu.

Huɗo remeteeko na woodi faa walla maroobe resande daabaaji muɓben nyaamdu keeɗu. batte ɗuuɗugon yimɓe e heewugon haajuuji yimɓe ɓeen waɗi dey ladde tan tan heyataa ko maree daabaaji si wanaa wallitoree golle wuro.

2. Kaɓɓu ko 'uuji ngondi golleeji mardi kesi

No adunaaru ndu waylorii de yimɓe fu na katingini e nokkuuje nii nokku na yaafi heɓude ? Noy waɗetee ndelle ? giney gollirɗi fu laytoke jawdi ɗuuɗundi ɗuum fu wo kaɓɓu ko 'u mo maroobe kawrata de no worri fu sey gooto fu waɗa kaddi baawɗe mum.

3 Anndude dabareeji lobbi banngal mardiiji kesi

So nii en muuyii remude huɗo nyaamdu daabaaji toy ndemoyten ? Ndelle na tilsi emen no piloɗen nokkuuje to ndemanten daabaaji men nyaamdu nafooru ɗum en.

Na tilsi du paamen huɗo ko kaanuɗen remude, wakkati kaandɔ aaweede, wakkati kaandɔ wa 'eede e yoorinirtee de heddoroo mboodirka muuɗum e nafoojum muuɗum.

4 Yajinbinde :ngaɗen daliili no baawtiren golleeji kesi faa mardi men reeno.

5 Batu garoowo : golle wuro wo haaju suudu baaba

6 Konngolomtirgol jannde : piloɗen no nyiɓeren suudu baaba.

Batu 15 - Jannde 15

Voir dans **Sigiire fulfulde** Pdf **Partie I** (p 30)

En miccitoo batu paltiiɗo

1. Batu men hanne yiɗaanoo hakkillo men warta : e golle kawrital

Taykaade haajuuji bannɲeere.

Bannɲeere fu na tawree ko yimɓe fu nawtortoo wanaa suudu wooturu tan jeyi ɗum wo yimɓe fu kawti. Limtee ndaaren. Bunndu, luumo, suudu sawrirdu, juulirde, e ko heddi. Na woodi haajuuji goɗɗi ɗi dewral e kawrital ngaynata. Limtee ɗi. hono ɓunndu, wayre, feyyirde..

2. Hakkilande wakiilaaku yimɓe fu :

Si mi ndaaraay keekel am, mi bonnii ɗum sabo mi waynantaa ɗum faa 'e seeɗa miin e tampiri hoore am nii torra-mi. Noon woyri e jawdi kawtaandi : cuuɗi kawtaaaɗi, gollitirgal kawtaangal e ko heddii limtaaka. E 'e ndeen neɗɗo reentaaki ni yimɓe fu torrata. So keekel am bonii mi moyyintaa ɗum. Moy moyyinta maa ndaarata suudu hawtaandu ? Nawtortooɓe ɗi ɓeen fu. Faa ɗum gasa nii nawtortooɓe ɓeen fu ɲji 'ida de kantida no ngollirta. Na woodi ko keɗoɗen goɗɗo humtana en nyannde fu haajuuji men ? e 'e ley bannɲeere maa ley wuro si en ndewri en potii eɗen mbaawi gaynude ko heewi.

3. suɓagol konngol cellungol : Ndaben dabareeji no giney kawtaaɗi keɓira jogola lobbo

4. Batu garoowo : Toy ndiyam laaɓɗam heɓetee

5. Konngol omtirgol jannde : golle wuro men wo haaju men en fu.